Ч. 145 (11.113). Львів, субота 2. липня 1927. Opłata pocztowa zapłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

На шляху до децентралізації в УРСР.

Львів, 1. липня 1927.

II.

В чім заключаться те поширення прав низових органів влади? Зачнемо від сільських рад. На основі нового закону мають вони стати першою інстанцією для земельних громад при вирішуванні та затверджуванні земельних операцій тих громад. Отже сільські ради будуть від тепер затверджувати постанови земельних громад про наділи землею поодиноких родин, осіб і установ, про виміну землі між її користувачами. Дії будуть вони мати вплив на надлювання громадян свого округа кредитами, бо будуть затверджувати списки кандидатів на зворотні та беззворотні кредити, призначені на поліпшення господарства і піднесення земельної культури. Поприте сільські ради покликані на основі нового закону і до полагоджування всяких конфліктів між поодинокими господарствами (дворами), що виявляються на підкладі земельних наділів, чи поділу зем. між поодинокими членів родини, також таких непорозумінь, що виринюються у звязку з арендою землі. Вони покликані також до вирішування спорів між робітниками роботодавцями, а далі матимуть також право переводити реєстрацію договорів про аренду землі, при чому у випадках, коли договори були б суперечні з законом, можуть відмовляти в їх реєстрації і тим самим договори уневажнювати. Це це відноситься до господарських справ села чи громади.

Та новий закон поширює права сільрад і в адміністративній ділянці. Вони дістануть право: видавати важні, особливо для прибувших з інших місцевостей громадян, посвідчення про побут на території сільради, правосильні протягом 3-ох літ; стягати гроші до суми 50 карбов. на основі екзекуційних доручень, реєструвати товариства взаїмної допомоги, сільські комітети незаможних селян; видавати про них свої постанови, те саме відноситься і до добровільних пожежних товариств; без затвердження районного виконавчого комітету будуть видавати постанови про місцеве дорожне будівництво і їх виконувати; стягати грошеві кари з населення на основі постанов районних комітетів і судових органів і лишати зі стягнених сум їх 75 відсотків на потреби свого села; і, що здається чи не найважніше, укладати та виконувати свої власні бюджети, які мають збогатитися деякими такими джерелами прибутку, що досі належали районову.

Районні виконавчі комітети теж дістануть значно поширені права на основі нового закону. І так перш за все зможуть вони уживати дисциплінарних заходів у відношенні до членів сільських рад, їх президій та урядників, а також урядовців районних виконкомів і інших підчинених установ. Далі вони матимуть право пересувати кредити в межах районного бюджету і на реалізувати майно т. зв. державних фондів льокального значіння. Дістануть також право нормувати порядок землепорядкування (меліорації та комасації), наділяти землею земельні громади, господарські колективи та інші подібні одиниці. Стануть вони найвищою інстанцією при вирішуванні навіть таких складних питань, як поширення площі заселення в сільських місцевостях. Вони накінець будуть теж в останній інстанції затверджувати списки селянських бідніших кандидатів на одержання беззворотних субсідій для покриття робіт, звязаних зі землепорядкуванням чи землеустроем.

Окружні виконавчі комітети дістають теж поширення своєї дотеперішньої компетенції. Вони зможуть: переводити ревізії та провірки усіх товариств взаїмного кредиту на своїй території без дозволу Народнього Комісаріяту Фінансів; переводити підприємства з місцевого бюджету на господарський рахунок, затверджувати статути державних підприємств і організацій місцевого значіння; видавати дозволи на будови та перебудови промислових підприємств та в остаточній інстанції вирішувати всі такі земельні питання, які досі вирішували найвищі інстанції.

У звязку з наведеним поширенням прав названих органів ліквідуються деякі установи та комісії при всяких комісаріятах, що мусіли досі полагоджувати всі ці справи, які перейшли тепер до компетенції сільрад, райвиконкомів і окрвиконкомів.

З повищого бачимо, що права названих органів влади при радянській системі правління значно поширюються. Без сумніву, що в многих справах по селах великий вплив на їх вирішування буде мати населення. Воно напевно буде використовувати та гідно їх обороняти. Одначе при тому не слід забувати, що непереможний вплив на хід усіх справ у сільрадах (тут ще може найменче категоричний!), а ще більший у районних та окружних виконкомах буде мати і на далі комуністична партія. А вона не переходить ніяких реформ децентралізації. В компартії далі панує неподільно і мусить панувати на будуче рафінований централізм, бо без нього вона не довго моглаб вдержатись при диктатурі. З уваги на те не слід ідентифікувати децентралізації у драбині радянських органів влади з децентралізацією партії. Децентралізація влади полягає в тому, щоби відтяжити від непосильних тягарів центральні урядові установи, але саме в звязку з тим мусить ще скріпитися централізація у компартії, бо всі її органи на місцях мусять незвичайно пильно слідкувати за тим, щоби наділені новими правами, особливо сільради, не зійшли на „манівці контрреволюції".

Одначе не зважаючи на те і поминаючи в сотню разів загострене, сторожке око партії, тепер всеж таки місцеве населення зможе бодай у деякій мірі виявляти більше власної ініціятиви а рівночасно зможе також набрати більше вправи і рутини у творчій праці, що межує по селах з нашим поняттям про громадську самоуправу. А все це разом буде мати велике значіння не тільки в громадському але й політичному розумінні, бо заставить наших селян бути активними у вишукуванні засобів боротьби з такими явищами радянської дійсности, які їм не лише немилі і не побажані, але які по своїй суті є навіть протиприродними.

З польської пропаганди.

На маргінесі одної книжки.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, червень 1927

IV.

Сипле французам пісок в очі, себто свідомо бреше п. Смоґожевський також тоді, коли (стор. 168) він оповідає, що „Польща завсіди признавала права українців — вони користуються **режімом автономії**". Кожне слово зайве на простування такої нахальної брехні. А брехонь таких у книжці п. Смоґожевського — сотні, як не тисячі.

Супроти таких прямих брехонь дрібним грішком можна назвати спробу Смоґожевського означити силу українського населення в Річипосполитій слабістю української преси. На тій самій 168 сторінці він згірдно говорить про „єдиний щоденник в українській мові, що виходить на чотирьох малих сторінках". Це справді ганебний (чому не назвати річи по імени?) факт — те одиноке щоденне „Діло" на чотирьох сторінках і на вісім міліонів підяремної української людности Галичини, Волині й решти. Тай то для людности, що „користується автономією"! „Забув" тільки „безсторонній" п. Смоґожевський додати, що перед вибухом Польщі те саме „Діло" не виходило ніколи в обемі меншім вісьми сторінок, часто на 12 і 16 сторінках; що мало тижневий ілюстрований додаток, що давало окрему бібліотеку; що рядом із ним обслугувало потреби української людности самої тільки Східньої Галичини ще пять щоденників ріжних напрямів (Українське Слово, Руслан, Народній Часопис, Галичанин, Прикарпатська Русь), тай що те мізерне „Діло", як і інші українські щоденники, вже сім разів було польською владою закриване і буває малощо не кожного дня конфісковане. Ніщо краще цього бідолашнього „Діла" не може дати міри гараздів, у яких найшлася українська преса під Польщею.

V.

Свідома брехня тісно перемішана з мимовільними фактичними помилками в документації Автора прим. на тих сторінках (165 і ін.), де він звеличує „геройство" „польського" Львова в обороні від страшенної української переваги. Ось кілька фактичних „спростувань".

Неправда, що оповідає Смоґожевський про участь („ comlicité") австрійського ґенерала Пфефера в занятті Львова українцями 1. листопада 1918. Цей ґенерал, як і другий ґенерал, намісник Гуйн, не тільки в нічому найменшому не йшов нам на руку (і ні в які наші приготування не був втаємничений), а навпаки — робив усе можливе, щоб нам який-небудь виступ у Львові не міг удатися. Приготування до заволодіння Львова і Східної Галичини проти Австрії і проти поляків (цісар Карло, ми знали це, тоді все ще возився з мріями про польський престіл) ми розпочали робити у великій тайні ще з кінцем вересня 1918 р. Тайний комітет, заснований з ініціятиви тодішнього редактора „Діла", сходився в салі одного львівського музею; він увійшов у звязок з кількома нижчими військовими старшинами, стрілецькими й резервовими, що припадком тоді були не на фронті (італійськім і українсько-російськім), а ці робили просто надлюдські зусилля, щоби „законспірувати" до тієї акції якусь бодай трохи чисельно значнішу частину вояків української народности, у Львові, Перемишлі та ін. То була робота буквально Сизифова, або, як хочете, Данаїдська. Ледви вдалося десь, серед надзвичайних обережностей (воєнні суди!) розаґітувати яких кількадесять „ляндштурмістів", що зупинялися в касарнях, а команда (в даному разі ґен. Пфефер) зараз-же висилала їх „марш-компаніями" на фронт, до Італії головно. Ніякої части УСС. не було — з архикн. Вільгельмом вони стояли в Чернівцях. Не було у Львові нікого здатного на команданта... Висланий до Чернівців редактор „Діла" з великою бідою (тай не без дискретної помочі О. Луцького) видобув відти і притаскав до Львова на команданта стрілецького сотника Вітовського; швидко показалося одначе, що Вітовський на такий подвиг дуже мало здатний, і того самого післанця вислано до Київа, до гетьманського штабу, за котримсь справжнім ґенералом — в нас був на тямці Удовиченко, — все те вимагало часу, а події не ждали. Дня 1. листопада треба було невідклично заняти Львів — без УСС., без кваліфікованого команданта, без справжніх лінійних жовнірів...

„Українські части числили 6.000 людей"— оповідає Смоґожевський. Шість тисяч! В дійсности було наших не цілих 300 (триста!) людей, і то не фронтових вояків, можна сказати: взагалі не вояків, а невправних, виголоднілих і збідованих австрійських „ляндштурмістів", одних старців 50 років, других дітваків 17—18 років, майже всіх селян, нездатних до операцій у великім місті, збентежених, несміливих. Такими „силами" ми „заняли" 250-тисячне місто, себто кілька урядових будинків: щоб заняти головний двірець — буквально не було ким! Поляки через ніч мали на місці сили без порівнання численніші тай зложені з молодих міщухів, яких вид львівських вулиць і камяниць так не бентежив, як бентежив наших старих селян і молодих пастухів. Диво надзвичайне, що такими „силами" ми держали Львів аж три тижні! А держати можна було до кінця, якби доцільніший був політичний провід і пронішний був військовий тай якби не розлад серед стрілецьких старшин. Розлад цей був застрашаючий! Части УСС. під командою (здається) Букшована, чого підійшли нарешті під Львів, могли взяти двірець і оішити в на

ту користь бої в місті. Але Букшований не „признавав" тодішнього команданта Львова (Гр. Коссака), ненавидів його і не слухав, а УСС в околицях Львова супокійно ждали, з крісами при ногах, розвитку львівської трагедії*).

Ні! Справді! Щоб удержатися у Львові супроти такого слабого противника, зовсім не треба було подвигам якогось надлюдського геройства, яким чваниться Смогожевський. Противно! Якби поляки були там тільки крихітку хоробріші, то були би до тижня викинули українську пригорщу, слабу і зле ведену. Тимчасом українці вдержалися три тижні, тай ще самі Львів „евакували".

(Дальше буде) **В. Левицький.**

*) Шановний Автор, видно, не поінформований про те, що вже 3. листопада частина УСС. під командою Букшованого обсадила Циталелю, а друга частина (вишкіл!), що наспіла пізніше, робила наступ на головний дворець уже ранком 4. листопада. — Ред.

Траґедія заздрости.

Сензаційне закінчення сензаційного процесу за вбивство мужа-співака.

Відень, 28. червня 1927.

Відень пережив знов один сензаційний процес, хоч на відсутність всякого роду сензацій він не може жалуватися, вокрема таких, що їх ецільогом є звичайно судова саля. Ось ще в свіжій памяти всіх віденців розправа проти помислової *молодої пари Мареків*, що за ціну відрубаної ноги мужа-„винахідника" бажала здобути „скромну", як на наші відносини, асекураційну премію в сумі 400.000 долярів. Ця справа заінтересувала була до живого буквально цілу нинішню австрійську републику. Заносилося на довгий, кількалітний коштовний процес, що, не зважаючи на найліпших адвокатів Відня, які заступали молоду пару, не ворожив їй виграної, себто високої премії з асекураційного товариства. Не диво, що запропоноване посередниками *угодове поступовання* прийняли обі сторони, побоюючись кольосальних коштів процесу. Марек дістав від асекураційного т-ва щось десять процент від обезпеченої суми — а це теж така квота, що з неї можна вигідно жити до кінця життя...

Зовсім інша атмосфера й інші настрої панували у Відні в часі щойно покінченого нового сензаційного процесу, тим разом проти п-ні *Неллі Кедевешди-Ґрозавеску*, що відповідала перед судом за вбивство свого чоловіка *Траяна Ґрозавеску*, молодого надійного тенора віденської державної опери, родом з Румунії. Мотив того убивства: *посунена до крайности заздрість жінки*, що нею вона просто замучувала свого чоловіка і вкінці, під впливом самого підозріння, що він симпатизує чи має недозволені звязки з п-ею *Странски*, жінкою професора університету, вложила їй в руки револьвер, яким вона вбила свого чоловіка на місці.

До цього процесу і його героїні мягкосердні, поблажливі, на загал легкодушні віденці поставилися різно. Одні лихословили, інші оправдували п-ню Ґрозавеску і її страшний учинок. Не бракувало й таких, що дивилися на цілу ту справу т. ск. „з національної точки погляду": мовляв, правовірна віденка (вона з дому Кедевешди, але мадяри у Відні — це „свої") вбила інтруза з Балкану, напів-дикого румуна, тому вона вже *тимсамим заслугує на співчуття справжнього віденця*. Слід по справедливости зазначити, що таких віденців було небогато, але що цей мотив міг мати великий вплив на увільняючий вердикт суддів присяжних у тому процесі, годі заперечити. Не без причини мабуть і сама п-ні Ґрозавеску, характеризуючи свого вбитого мужа, з емфазою заявляла на розправі, і то кількома наворотами, що пок. Ґрозавеску був людиною *примітивною, сирою, грубою і мало-інтеліґентною*, „як кожний чоловік з Балкану або зі Сходу".

На самому процесі, що вівся виключно перед мужеською лавою суддів присяжних (присяжних жінок з розмислом виеліміновано!), було *богато цікавих, а то й сензаційних моментів*. Поминаю те, що велика судова саля була постійно переповнена цікавою публикою, яку впускали очевидно за білетами. Поминаю й те, що в салі уносився запах найдорожчих перфум, бож між публикою (якжеби інакше?) переважали жінки, і то з т. зв. найвищих кругів. Поминаю і ту дивну атмосферу, що панувала на салі (і в місті), атмосферу напруження, горячки, сензації, що огорнула всіх і вся під впливом бульварної і небульварної преси, що вже на кілька днів до початку процесу годувала своїх жадних почитателів усякими відомостями з приводу цієї розправи. Найбільшу сензацію викликала без сумніву сама промова-оборонна убийниці, а далі зізнання приятельки пок. Ґрозавеску п-ні Странски, оречення лікарів-психіятрів, зізнання мами й сестри вбитого артиста, зізнання першого чоловіка п-ні Ґрозавеску і вкінці промови прокуратора й оборонця.

Обмаль місця не дозволяє мені спинитися ширше на всіх тих зізнаннях. Слід тільки зазначити, що убийниця, змальовуючи своє пожиття з Ґрозавеску, *не залишила на нім*, як то кажуть, *ні одної сухої нитки*. На це й звертав її увагу предсідник розправи, прохаючи не топтати так брутально по памяти свого мужа. Яке було їх пожиття, годі збагнути, бо коли п-ні Ґрозавеску уважає це пожиття одним невиносимим ярмом, то численні свідки представили пок. співака *ангельськи добрим, учинним, сердечним, наївно-щирим і з усіх сил відданим їй чоловіком*. На всякий випадок причини до того страшного вчинку п-ні Ґрозавеску не мала, а зробила кінець свому чоловікові тільки в якійсь екстазі під впливом сильного подразнення. Акт обвинувачення каже, що вона застрілила свого чоловіка після того, як він рішуче відмовився взяти її з собою на свої виступи до Берліна, а коли вона опиралася, він штовхнув її за двері. В тому саме моменті вона вхопила револьвер і одним цільним вистрілом поклала його трупом. Це був, як стверджує акт обвинувачення і як признає сама убийниця, *одинокий спротив співака* в часі їх співжиття, і за це переплатив він своїм життям.

Ількома словами згадоємо ще про *характеристику того подружжа лікарями-психіятрами*. З їх представлення виходить, що п-ні Ґрозавеску представляла собою мужеський тип, що сексуально був доволі індіферентний. Вона була незвичайно енерґійна, певна себе, а до того перечулена і хоробливо заздрісна. В противенстві до неї був Ґрозавеску типом більше жіночим, до того дещо полово збоченим (частинним гомосексуалістом). Він слухав жінки у всьому і був у її руках і в її владі. Його численні листи вказують на те, що він був людиною слабої вдачі і підлягав їй у всьому. Саме підозріння жінки, що він має любовні зносини з п-нею Странски, як виявила розправа, не мало реальних основ, спричинило його трагічну смерть з рук жінки.

Як це не дивно, а *убийницю увільнено і негайно випущено на волю*, бо прокуратор не міг внести навіть спротиву. Все те наслідок уступа „судів-присяжних з народу", що заперечили питання в напрямі морду одноголосно, признаючи тільки убивство, доконане в непочитальному (невідповідальному) стані. Сензація скінчилася, присуд приняли різно, а вчені юристи ломлять собі тепер голови над тим, як зреформувати цілу карну процедуру, спеціяльно ж процедуру з лавою присяжних, аби подібні присуди не повторялися.

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчім ділом зрозуміння важкої культурної праці і заявім свою вдячність українським робітникам пера!

Жертви слати в адресу: Львів, Підвале 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Свято пієтизму й культури.

Відслонення памятника Шевченка в Лозівці, збаражського повіту.

Збараж, у червні 1927.

Величаве свято святкувало село *Лозівка*, а з ним і ціла Збаражчина в дні 29. травня ц. р. А саме того дня відбулося в тому селі святочне відслонення памятника в честь Шевченка, здвигненого заходом світлиших селян директора школи п. Гр. Клима. Свято це стягнуло великі маси народу і причинилося сильно до піднесення національної свідомости в усіх кругах українського населення Збаражчини.

Само свято зачалося відспіванням „Заповіту", після чого голова читальні „Просвіти" з Лозівці, сел. Гнат Чернявськ., виголосив промову. Потім були привіти: від філії „Просвіти" й за „Український Дім" у Збаражі — д-ра Івана Кульчицького, від кружка „Рідної Школи" в Збаражі, Українського Банку" і повіт. управи У. С. Р. П. — д-ра Волод. Галя, від відділу „Вільні...

Мих. Рудницький.

Претенсії літератури до науки.

2. Критика і професори літератури.

Чи історія літератури є наукою чи ні? — дискусія на цю тему може бути або наскрізь фільософічною, з відповідним фільософічним апаратом, або звичайною грою слів. Ми не вийшли зпоза гри слів, тим більше, що сам термін „наука" є у нас двозначний. Адже ми кажемо щоденно про науку руханки або каліґрафії.

Історія літератури є наукою, коли брати, що її можна вивчити. Можна вивчити житеписи та заголовки, а навіть як писати книжки про письменників. Неодин студент університету був у нас приневолений писати працю і написавши її став ученим, коли йому її видрукували його професори. Серед наших дослідувачів літератури панує пересуд з перед двіста літ, що твір можна аналізувати як мертву матерію: розрізувати, міряти і класти в відповідний ящик. Пересуд цей природний, тому, що все те, що в творі живе, — світ ідей і уяви, наші професори літератури оминають обережно, здалека. — Чому? Тому, що щоби сказати щось цікавого про твір, треба розумітись на всесвітній літературі, мати власний світогляд, знання, но і... талант. А передруковувати готові матеріяли можна і без усього того.

Першою і останньою функцією критики є оцінити твір і талант письменника, відкрити їх, простягнути поза ними нові обрії, розбудити нові ідеї та зворушення. На цю тему в одним томі (перекладених на всі мови) *Intentions* Уайльда, у кількох нарисах А. Франса або Леметра є більше розяснюючих розумних відповідей як у десятках томів професорів, які наводить проф. Білецький. Навіть найскромніший історик літератури не втече від субєктивної оцінки, власних ідей, індивідуального світогляду. Він висловлює їх на кожній сторінці самим фактом: про кого і про що говорить, *до кого як і на віщо*. Що може бути більше субєктивно-короткозорого як та товариська чемність, з якою проф. Б. згадує у своїй книжці кількох близьких собі професорів, які можуть бути хіба зразками повної безкритичности? (*Номіна сунт одіоза*). А його поділ теорій наукової критики на 4 школи: формально-поетичну або неоклясичну, історичну, фільольоґічну та психольоґічну? Чи таких поділів рівносильно субєктивних не можна скласти 4 разів по 44? Чи кожна з таких шкіл не може (і не мусить) бути наскрізь субєктивною і часто менше стійною як низка критичних вражінь талановитого письменника?

Критичних метод є стільки, скільки талантів і скільки засобів оцінювати чужу творчість. Один і той сам критик може раз користуватись методою чисто естетичною, іншим разом фільософічною чи соціольоґічною, відповідно до роду твору і до мети, яку собі поклав. А в якій мірі метода критики залежить від думки до кого автор звертається — від його авдиторії! Не треба на це кращого доказу, як саме метода проф. Білецького. Він хоче зробити з критики науку і... робить, бо... думає про студентів. Критика у формі підручника про історію літератури може бути наукою. Від справжньої творчої науки вона ріжниться так само як шкільний підручник фізики від творів фізиків, які цю науку творять. У вчених-фізиків іде суперечка за все: за перші принципи, за їх прикладання та формулування, за межі дослідів, за широчінь явищ охоплених законами, — у шкільнім підручнику все ясне, готове... тільки вивчити та прийняти як „обєктивний факт".

Яка метода історії літератури та форма наближується найбільше до „обєктивної науки", де щезають розбіжности субєктивних поглядів? Книгарський катальоґ, автор, заголовок, ціна; додайте до того житеписні дані — кінець, крапка. Все що скажете про них більше це вже — царина субєктивности, — індивідуальної творчости. Чи розумієте вже чому професори від літератури так страшенне зітхають до точної науки? Вони хотять бути папами, що промовляють *екс катедра*: — неохибними. Вони хотять звести плід людського таланту до засушеного хрущика, якого можна покласти під мікроскоп, скатальоґувати, наклеїти на ньому напис і описати. І це їм у деякому розумінні вдається: з літературного твору залишається кістяк або набите трачинням опудало. Вони не розуміють, що там, де кінчиться їх уся праця, щойно там починається праця критика. Перевірка тексту, бібліоґрафія, факти житепису, зміст твору, джерела його появи — все це тільки риштування із звичайних дощок, щоби знятись понад твір, зрозуміти його, оцінити його внутрішню вартість і перетворити своїм осудом: відкрити читачеві автора або авторові його власні риси творчости.

„Вчені" від літератури зрікаються тої *субєктивности* як розуміння тіу, його осуду і перетворення ю світа образів на ... ідей. Кити в дослідах літературної творчо... про „дороги до практичного, лбраторного (!) переведення якихос певних методологічних принципів", значить те саме, що шукати математичного закону, яка комбінація 32 букв дає найкращий твір, же незаперечним фактом є те, щсі твори складаються тільки з 32 б...

Пр... Л. Білецький є на шляху мрії ... такі досліди. Він узявся написа„Основи *української* літ... уковкритики". Чи чули Ви про національні основи фізики або ... мії? ...и критика має бути наукою ... то і чому тут національність ... Кол існує спеціяльна критична ... мет студій над українською літературою, то це хіба доказ, що з ... шоі літературою кепсько, бо там ... мет це домодільне роблиння.

Кромне це намагання ... на основи критики! Коли такі є ... то вони — загальні метафізичні ... і єдиною її обєктивністю — ... тату критика, який умів ... ... своїм ідеям тривкість. Кри... ті є одною з форм літературної ... тюсти і тому не потрібує ... ... ставати наукою. Нема науки ... людську індивідуальну тво... ..., а такою творчістю є саме ... тура. Все те інше, що можна ... узагальнити як готову ... ...укою для шкільного ... ...авжнім критиком може стати ... ки творчий письменник, а профе... ...м від „науки історії літератури ... іть пильний архітект. Ось і ... ...ниця. Пророчистим доказом ... є наша рідна історія літератури ... гляньте довкола побачите.

вої Помочі Українського Учительства" і чит. „Просвіти" в Лисичинцях — п. Івана Юшишина, від Кружлях — п. Івана Юшишина, від Кружка „Рідної Школи" в Новім-Селі — п-ні Ст. Сеникової, від Повіт. Союзу Кооператив у Збаражі — дир. Саповського, від філії „Просвіти" в Новім Селі — д-ра Д. Сеника, від чит. „Просвіти" в Лубянках Вищих — п. Чечеля. Опісля співав дуже добре славний селянський хор з Терпилівки під проводом п-ні Анни Когутової і деклямували вірші Шевченка малі діти. Свято закінчила дефіляда кінних бандерій з 26 сіл збаражського повіту в числі ок. 600 їздців на добірних конях і промова п. Он. Кальчука.

Це свято викликало правдиве одушевлення й захоплення в рядах тисячної маси. Люди скріпилися на дусі і вертали домів з вірою у кращу будучність українського народу. Це було справжнє свято пієтизму до памяти Шевченка, свято української культури в повнім значінні того слова. Зазначити належить, що село Лозівка було в тому дні прибране дуже святочно. На стінах селянських хат бачили ми серед зелені, вінків і національних прапорів та килимів портрети Шевченка, що найкраще вказує на високу національну свідомість і культуру того села.

При кінці варто згадати, що подібне свято відбулося ще перед роком у селі *Шилах*, в якому варварські руки знищили були памятник Шевченка здвигнений іще в 1913 р. Цей памятник, гордість цілого села, відновлено заходом чит. „Просвіти" і його відслонено наново дня 25. липня 1926 р. Також на тому святі були промови і привіти (між іншим від волиняків), дефілювали кінні бандерії і т. д. Загалом треба сказати, що Збаращина після ударів війни щораз більше оживає і прямує до культурного поступу.

С.

Адміністраційна комісія приняла внесення про відкликання виборів до сам. установ.

Варшава, 30 червня 1927.

На засіданні соймової адм. комісії пос. Козловський (ЗЛН.) реферував внесення свого клюбу про відкликання виборів, розписаних у Сх. Галичині і на Волині до самоврядних установ. У мотивах внесення сказано, що в Сх. Галичині обовязує куріяльна система, з якої користають жиди і створюють бльоки з українцями. Крім того при теперішній виб. системі польське населення не має як слід забезпеченої репрезентації. Пос. Прагер (ППС.) у резолюції заявляє, що вибори в Сх. Галичині відбуваються на основі, яка суперечить 5-прикметниковому виб. праву, принятому в інших полосах краю і пристосованому теж у соймі. Пос. Шипер (жид) вважає внесення демонстрацією, бо не вірить аби теперішній сойм здобувся на такий вчинок у демократичнім дусі і сверджує, що жиди на виборах у Сх. Галичині лише втратили, а могли зискати при приноровленні принципу пропорціональности. Одначе її не приноровлювано. Неправдою є, начеб жиди виграли проти поляків, навпаки, стверджено, що жиди лучилися з поляками й українцями. Внесення ендеків це новий політичний маневр; жиди не будуть піддержувати того внесення, хоч є противні куріяльній системі.

У голосуванні перейшло внесення пос. Козловського. Проти внесення голосували соціялісти, Визволене, Хлопський Союз і нац. меншости. Внесення пос. Козловського найдеться на одні́м із найближчих засідань сойму.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

Виборчі висліди.

Станиславів.

Вибори до другого кола відбулися при сильній фреквенції виборців, бо на всіх 620 управнених до голосування, до виборчої урни приступило 514 осіб, себто ок. 90 прц. Жидівський нац. бльок дістав ок. 450 голосів, таким чином його ліста перейшла в цілости (12 сіоністів або нац. жидів). У першому колі мають перевагу поляки і в ньому прийде до боротьби між „народовим" табором і „направяками". Зазначити годиться, що в IV. колі приступила до виборів мало що більше як четвертина управнених до голосування.

Ярослав.

В IV. колі перемогла ліста польсько-жидівсько-українського бльоку, на яку впало 2.800 голосів на 3.700 управнених до голосування. Вшехпольська ліста здобула ледви 300 голосів. З українців вибраний м. ін. Гр. Назаркевич. Вибори в дальших колах на днях.

Грималів.

Вислід виборів такий: українці — 14, жиди — 16, поляки — 18 місць. Українці мали перевагу в четвертому колі, де здобули 6 мандатів (на 3 поляків і 3 жидів). У третьому колі вийшло 5 поляків, 4 українців і 3 жидів. У другому колі: 2 українців, 2 поляків і 8 жидів. У першому колі: 8 поляків, 2 українців і 2 жидів. Вибори відбулися під знаком компромісу всіх трьох народностей.

Виборчі надужиття.

Городенщина.

Староство в Городенці видало обіжник ч. 13136, котрим в наслідок рескрипту воєвідства з 1-го червня 1927 поручено всім громадським зверхностям, аби у всіх випадках, *„gdzie wskutek nieprzeprowadzonych aktów przywłaszczenia koloniści, chociaż opłacają w rzeczywistości sami podatek od gruntów nabytych od właścicieli rozparcelowanych obszarów dworskich, jednakowoż opłacają je nie swoim nazwiskiem, tylko pod nazwiskiem właściciela rozparcelowanego obszaru dworskiego, wciągnąć kolonistów do tych wpisów do list wyborczych stosownie do wysokości faktycznie opłaconych przez nich podatków, które mają być uwidocznione w przeznaczonej na to rubryce"*. З того обіжника старались витягнути консеквенції і наші селяни, що, хоч замешкалі десять (в сусідним селі), закупили на городенськім двірськім обшарі поодинокі парцелі і вже від більше як року оплачують у Городенці від закуплених парцель податки. Реклямаційна комісія в Городенці не узгляднила реклямації 65 черятинських селян, тому ми внесли від того нелегального рішення рекурс до староства. Та от яке рішення городенського староства дістали ми в цій справі: *„Komisja reklamacyjna przy magistracie w Horodence, Horodenka, dnia 21. czerwca 1927, L. 4183/27. Do W. Pana d-ra Teofila Okuniewskiego w Horodence. Starostwo w Horodence decyzją z dnia 21. czerwca br. L. 13336 nie uwzględniło rekursu Onufrego Kosmynki i tow., rolników z Czerniatyna, przeciw uchwale komisji reklamacyjnej z dnia 10. czerwca br. L. 3725, gdyż rekurenci nie są kolonistami w żadnym tego słowa znaczeniu. Decyzja jest po myśli § 16 ord. wybor. dla gmin ostateczna. Kierownik Zarządu miasta Tomasz Stefanowicz mp"*. Проти цієї нерівномірности трактування наших селян і кольоністів слід би внести позов до Адміністраційного Трибуналу, а наші посли повинні порушити цю справу в соймі.

Львівщина.

В неділю 26. ц. м. зачалися в Підбірцях к. Львова вибори до громадської ради голосуванням 4 кола. Наказний комісар Юзеф Форет та його попередник Бартек Попіль, котрих батьки прийшли до Підборець зі Львова, а також заведення для *„podrzutków"* до спілки з місцевим учителем Францішком Гебартовським допускалися нечуваних надужить. У громаді є одна третина поляків і всі вони по більшій части зайди. В хвилі виложення ліст в кожному колі були українці в більшости. В добавку ще внесли українці около 80 реклямацій. Та від чого виборчі шахрайства? Тим, що вносили реклямації, сказав Форет, що їх реклямації узгляднено і що вони вписані на лісту, одначе не хотів показати лісти. Колиж українці відкинули компроміс, на якого основі поляки мали би дістати третину радних, пішли в рух виборчі шахрайства. Форет виписав зовсім нову лісту 4-го кола, втягнув до неї двірську службу і всяких холерників (так називають у нас літників), хоч вони ще не замешкалі у нас від року та повикидав з лісти українців. При голосуванні на українську лісту впало 85 голосів, на польську 94. До виборчої комісії покликав Форет наведеного вгорі Гебартовського, а він публично у виборчому льокалі викрикував, що *„ustawę można na drugą stronę obrócić i tak się robi"*. В цей спосіб перемогла польська ліста. Українці вносять протест проти важности виборів.

В Каменополі, львівського повіту, були вибори 26. і 27. червня ц. р. В 4-ім колі вийшло 4-ох українців, а з іншими трьома колами вийшла нечувана шахерка, бо дотеперішній наказняк Еміль Мічиковський в ніч перед самими виборами перемайстрував виборчі списки і самовільно викинув зі списків около 30 (!) свідомих українців, які, прийшовши до комісії, щоб віддати голос, довідалися, що раптом вони голосу не мають. На протести громадян накинений селу башибожук відповідав кпинами. Взагалі в цинічний спосіб він укладав і поправляв сам лісту вже по терміні реклямацій, хоч це було явним безправством. Щоб недопустити до вибору українців у II. колі, на тиждень перед виборами Мічиковський квоту податку за Тов. ім. Костюшка розділив аж на 7 (!) частей і за кожну часть вписав як голосуючого по одному польському інвалідові! Взагалі вибори відбувалися нелегально, бо самі члени комісії" впихали людям при урні картки зі списком своїх заушників. У II. колі голосував „повновласник", зроблений також уже в ніч перед виборами, якогось містичного *„Tow. regulacji wodnej"*, хоч воно ніколи жадного податку не платило. Богато людей відігнано від голосування в 4-ім колі, мовляв, ви будете завтра голосувати в III-ім колі, а коли прийшли відтак у часі голосування до III-го кола, то війт кпив собі і т. п. Польський ксьондз з Прус у часі виборів ходив від хати до хати і силою виганяв латинників голосувати на хрунівсько-польську лісту. Обурені тим усім до крайности громадяни Каменополя вносять протест до воєвідства.

Сойм.

Варшава, 30. червня 1927.

На конвенті сеніорів ухвалено, що сойм зачне дискусію над самоврядними законами, а передовсім над проектом про сільське самоврядування. В дискусії пос. Гартґляс (жид) зазначив, що проекти самовр. законів не є знані клюбам нац. меншостей, бо полагоджено їх при помочи компромісу більшости польських партій. Пос. Хруцький дивується, чому в тій справі деякі політ. партії так спішуться і зазначує, що сільське населення без його волі втягається до боротьби з урядом. Це з держ. точки погляду не є бажане. Пос. Римар (ЗЛН.), каже, що сойм спішиться тому, що вже не має іншої роботи. Колиж не розгляне самовр. законів, то навіщо його скликано? Пос. Попель апелює до нац. менш., аби в справі регулям. не робили труднощів. Марш. Ратай заявляє, що готов приноровитися до бажань про регулямін, але на будуче покликуватиметься в усіх справах на регулямін. Вкінці стануло на тому, що нині сойм розглядатиме проект закону про сільські громади, а не, як пляновано, цілий закон.

Конституційна комісія.

Варшава, 30. червня 1927.

Соймова конституційна комісія радила нині над проектом зміни виборчої ординації на основі реферату пос. Попеля. Референт заявився за допущенням союзу ліст у цілій державі з обмеженням до трьох, зате проти союзу державних ліст. Дальше заявився, щоби за підставу взяти вислід голосування в 1922 р., за збільшенням мандатів у Сх. Галичині, вкінці за державною лістою, що не перевищала би 72 мандатів. Загалом мало би бути 420 мандатів, з того на центр. і зах. Польщу 286. На сході виб. округи були би рівні воєвідствам, за виїмкою тернопільського воєвідства, де задержано би 2 округи.

Соціялісти годяться з виводами референта, за виїмкою зменшення числа мандатів. Жиди противляться цьому, щоби виб. ординація основувалася на голосуванні з 1922. р. М. Прушинський (ЗЛН) є за зменшенням числа мандатів до 400. Багінський (Визв.) каже, що округи не слід збільшувати. Неможливо теж, щоби волинське і тернопільське воєвідство творило окремі округи при задержанні дотеперішньої скількости мандатів. Пос. Хруцький заявився взагалі проти зміни виб. реформи. Пос. Попель заповів, що в понеділок предложить конкретні внесення, узгляднюючи висліди дискусії.

Бирд прилетів до Парижа.

Льондон, 30. червня 1927.

Аг. Райтера подає з Белфесту, що обсерваційний постерунок у Валенсії (Ірляндія) запримітив у год. 11·30 сигнали, що їх давав Бирдів літак. Сигнали були щораз виразніщі. З їх сили виходило, що літак був 300 миль від рога Валенсії.

Париж, 30. червня 1927.

Ген. трансатлянтійське товариство одержало від капітана корабля *„Paris"* таку телеграму з год. 12·15. Дістаємо від Бирда такі вісти: „Ми не бачили ні суші ні моря від год. 3. в ночі. Ми є серед мряки". Інша радіотелеграма з год. 13·26 каже: „Ми є на висоті 10.000 стіп. Нас окружає дуже густа мряка. Щиро дякуємо вам за поміч, що нам дає велику прислугу. Бирд."

Париж, 30. червня 1927.

Американський летун Бирд прилетів нині на літаку „Америка", пролетівши дорогу 6.000 км. з Ню Иорку через Атлянтик. З Бирдом прилетіло ще трьох пасажирів, а то двох його товаришів із подорожі до півн. бігуна й один шведський офіцер. Бирд, на якого чекали великі товпи, причалив на летунськім майдані Ле Бурже. Падав зливний дощ. При привітанні Бирда, крім американського амбасадора, були також представники французьких властей.

„Пті Парізіен" подає справоздання поручника Мевіла, одного з членів Бирдової летунської ескадри. Мевіл описує останні приготування до відлету літака „Америка". Залога була вже дуже нетерпелива. Бирд обняв начальну команду над літаком. Акоста кермував апаратом, Болчен мав контролю над моторами, а Мевіл займався радіо- і кіноапаратом. Ушкодження мотору неможливе. Колиб один із моторів перестав ділати, тоді апарат міг би держатися у повітрі завдяки двом іншим моторам, а навіть колиб усі три перестали функціонувати і літак мусів би осісти на морі, то й тоді міг би вдержатися на воді ще кілька годин.

Поворот Чемберліна.

Базель, 30. червня 1927

Чемберлін і Левін прилетіли до Базелю в 12. год., а в год. 13·30 з базилейського аеродрому відлетіли до Парижа.

Ненжесер і Колі живуть!

Париж, 30. червня 1927

Тутешнє видання „Шікаго Трібюн" подає з Ню Иорку, що в Квебеку найдено летунів Ненжесера й Колі. Телеграма подає місцевість Гост Лейк, як околицю, де найдено летунів. Одначе такої місцевости не віднайдено досі ні на одній мапі.

НОВИНКИ.

— **Українським хемікам.** При Хемічному Інституті Вис. Техн. Школи в Данцігу з початком 1927 р. завязали фахове Товариство українських студентів „Смолоскип", яке гуртуючи студентів хемії, зорганізовано допомагає їм у студіях, а також старається ввійти в контакт з іншими такими-ж українськими гуртами в краю і за-кордоном, щоб тим внести хоч трохи організації серед невідрадних обставин. Зокрема повідомляємо, що усі, що бажають студіювати хемію на дуже високо поставленому Хемічному Інституті Данцігської Техніки, — мусять обезпечитись необхідними грішми. А саме: дуже скромне життя в Данцігу коштує студента місячно 15 ам. долярів, оплата семестрова 45—50 ам. дол. Зимовий семестр тревае 6 місяців, а літній 4 місяці. Принятття до Інституту є дуже утруднене, але завдяки прихильному відношенню управи Ін-ту до нашого Т-ва усі прохання, які переходять через Т-во розглядаються в першу чергу, і наші студенти мають запевнене принаття. Тому всіх заінтересованих просимо звертатися на адресу: *Vereinigung „Smoloskyp" Technische Hochschule. Danzig—Langfur.*

— **В гори!** Одержуємо такого листа: У звязку з віддкома думками висловленими у „Ділі" про наші прогульки в Карпати, навязуючи до рефлексії одного з учителів, який відповів, що ми вийсцо дише доконали. Був я минулого року 4 міс. у Ворохті, шоденно ходив на біжні...

на жаль, рідко чуя там звуки нашої пісні з устах прогульковців. А скільки було там прогулок зпід Вільна та Бидгощі! Вже розїзджається наша молодь. Варт би їй пригадати, що на наших горах живуть гуцули і що вони з приємністю почулиб рідне слово від „люфтиків". А вчителі та студенти моглиб організувати збірні прогульки через оповістку в часописах; охотники найдуться. Нпр. на Чорногору. Вранці приїжджаєте до Ворохти, доходите вздовж чудових берегів Прута до „Заросту" на синій Говерлі: там за 1 зол. переночуєте, в досвітком оглядаєте незабутнє явище: схід сонця. Вертаєте тим самим шляхом до Ворохти на вечірній поїзд. 2 дні повні вражінь і присвячені здоровлю. Отже — в гори!

— Каліки фізичні і духові. Пишуть нам: 26. червня, у неділю всі наші товариства зорганізували в Журавні прилюдну збірку на наших інвалідів. Ті, що дали лепту на жертви війни, дістали карточки на груди. Тільки місцевому пароховi не подобалась ця поміч калікам; він прогнав збірників зпід церкви. Деякі його парохіяни почали з обурення аж викрикувати на нього. Місцеві земляки пригадали собі, що цей парох міг на 3.го мая бігати по місті з карткою на грудях Т. С. Л. Добре було би пригадати і місцевим москвофілам, що в останній війні за нашій землі впали теж і „русскі", а наше товариство помагає всім інвалідам, навіть без огляду на те, чи вони вірять ще в „матушку Расею" спасительницю.

— Порахунки учеників. У Перемишлянах уч. 7-ої класи Вільчинський одержавши погану ноту з фізики побив свого вчителя Шавдера палицею по голові. Кураторія стримала в усій гімназії роздачу свідоцтв і вислала з цього приводу інспектора, щоби перевів слідство.

— В обороні служниць. М-ство у Варшаві приготовляє новий закон в обороні праці служниць. Вони матимуть право на одноденний відпочинок щотижня і 2-тижневу відпустку річно. Також буде заведена мінімальна норма плати. Ніде правди діти: від війни змінилось чимало у свободі домашньої служби, але ще й нині істнують господарі, які вважають, що роблять ласку служниці, коли її пускають на кілька годин у неділю.

— Студентські бійки. Вчора на вулицях Львова латали собі боки дві студентські організації: польська і жидівська, в обороні великої справи: корпораційних шапочок. Поляки закидали жидам, що наслідують їх відзнаки і хотіли їх здерти силоміць.

— Нелегка оборона. Селяни з Наварії (львів. пов.) в погоні за ватагою злодіїв, що втікали з їх добром, ударили одного з них костуром по голові так сильно, що вбили його на місці. Чотирох селян арештували. Нелегко боротись із злодієм, який має в кишені револьвер, коли треба його вдарити в міру.

— Рідкий зїзд. Учора мешканці Львова запримічували здивовані на вулицях багато осіб, які порозуміваються тільки жестами. Немов любовні пари або анархісти! Тимчасом це були жертви каліцтва: глухонімі, які зїхались святкувати 50-ліття заснован першого Т-ва глухонімих „Надія". Приїхало 155 делегатів. Ювилей був звязаний із посвяченням каміня під захист для глухонімих старців. Як це неймовірне, а на сьому святі промовляли. Людина навіть позбавлена мови може наукою дійти до витворення інших умовних знаків порозуміння: висловом обличча і порухами пальців. Учорашній зїзд глухонімих був найтихшим зїздом у Львові від часу основання його князем Львом.

— Примхи температури в С. Р. С. Р. У Криму така спека, що готова знищити всю городину та тютюн. В околиці Смоленська впав град завбільшки голубячих яєць і знищив все збіжжа. Зате на кіргізькій теріторії така студінь, що все померзло.

— Чудасія та й... годі! Дві зорі паризького балету звані „Сестри Доллі" мають великий клопіт. А з ними поліція, їх наречений і правники. Вони близнючки і в віці, коли можна вийти замуж, і найшли багатого нареченого, промисловця, який жде тільки на шлюб. Та лихо в тому, що ні самі сестри ні наречений не знають, з ким він має женитись, з Мері, чи з Джені. А знати це нелегко, бо вони подібні до себе як дві ляльки (і тому так звались). Упевняють, що вже їх рідна мама мусіла їх значити знаком ріжними стяжечками, щоби відріжнити. Було їх три; третя вмерла так нежданo і серед таких сензаційних обставин, що сама мама не мала певности, чи та третя, імовірно Розі, що померла, не називалась Мері або Джені... які тепер живуть. Бо уряд не міг розвязати цієї справи смерти третьої близнючки і залишив розвязку, аж до розсліду, якого до нині не переведи. Тепер Джені хоче вийти замуж і домагається, щоби в паперах означили точно як вона називається. Але як їй доказати, що вона Джені, коли вона сама ні її сестра не знає про це. І вона заявляє: „Хочу нарешті знати, чи я живу і як називаюсь, бо може... я вмерла". Багатий наречений теж хотів би знати, яка з двох сестер має бути його жінкою, бо до того часу йому важко їх відріжнити. Найлекше було би, якби він узяв шлюб з парою „сестер Доллі" так як вони виступають на афіші та на сцені. Але прошу уявити собі наслідки такого подружа, в Парижі, з кабаретовими артистками! Цей бідолаха ніколи не знав би, яка з них є в хаті, а яка поза хатою. Коли суд уже тепер не може дати собі раду із схожістю двох ... близнючок!

— Світова всячина. У Штокгольмі відчинили святочно IV. міжнародній конгрес торговельних палат. — Югославія і Туреччина почали переговори, щоби підписати союзний договір. — Вугільні підприємства в Англії працюють із щораз більшими втратами. — 600 будапештенських адвокатів вислало до м-ства справедливости домагання, щоби завести для адвокатів нумерус клявзус. — Помер німецький композитор Роберт Ґунд, у Відні в 62 р. життя. — На Кримі відчули землетрус, який по численних домах залишив щілини. — На конкурсовім іспиті паризької консерваторії першу нагороду за гру на скрипці одержав 12-літній Міхель Канделя. Вся його родина музикальна; батько — директор муз. школи, сестра дістала також першу нагороду в 1924 р. Хлопець почав учитись грати, маючи півшеста років. — Один ню-йоркський боксер Мандель ударив підчас змагань свого противника, поляка, Адамчика так сильно, що вбив його.

— Загальні Збори Пенсійного Інституту. До статейки під повищим наголовком, поміщеної у вчорашньому числі „Діла" слід додати, що заступниками членів старшини вибрано також пп. Артимовича Антона з Перемишля і Петрика Петра зі Львова.

— Промоція Юліяна Радзикевича на доктора медицини відбулася дня 6. травня ц. р. на карловім університеті в Празі. 2478 1—1

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ. *(Громадські вибори. Виборчі надужиття. Дотеперішний вислід виборів. Виборчі протести. Вибори в Тернополі.)*

З днем 23. червня ц. р. розпочалися вибори до рад громадських в тернопільському повіті, що мають покінчитися доперва в половині липня. Передвиборчі збори відбулися в майже кождій громаді, кромі двох великих віч УНДО в Тернополі і Микулинцях, вибрано виборчі місцеві комітети, але на жаль, в деяких громадах забракло солідарности з цеї причини, що хоч богато було мандатів,то ще більше на них було кандидатів, що взаїмно себе поборювали, творячи окремі групи і виставляючи окремі лісти кандидатів. В цей спосіб при виборах в деяких громадах з українською більшістю вигнали з вини наших людей поляки і для декорації кількох наших сільських амбітників. Зокрема тут і там робили це деякі селяни, що причисляють себе до радикалів і завдяки таким ми покищо стратили кілька громадських рад в користь поляків. На загал радикали кромі кількох своїх домен (Купчинці, Денисів, Курівці, Прониятин) віднесли по селах значну поражку. У свій ридван забажали вони втягнути й сільське жіноцтво і в тій ціли скликали жіноче віче для селянок і то на торговий день в Тернополі, котре однак не відбулося, бо на нім не явився буквально ніхто з селянок і аранжери, референти та референтки числом десять осіб — в нічим опустили салю Міщанського Брацтва. Цікавий випадок зайшов в Острові, де часто бувають тернопільські радикальні адвокати — і який вони вважають за свою домену. За намовою тернопільських радикалів інтелігентів виставили місцеві радикали (здебільша сільські кулаки, бо радикалами на глум партійній програмі є зправила сільськими кулаками, що з соціялізмом мають тільки спільного, що циган з астрономією і що сільську бідноту держать від себе здалека) — окремих кандидатів, думаючи, що їх напевно перейдуть. Так однак не сталося і радикали одержали тільки дуже незначну скількість, а партійна ліста УНДО побідила величезною більшістю голосів в IV. III і II колі. Радикали бачучи свою поражку, збойкотували вибори в I колі і там де на 64 управнених до голосування було всего 27 поляків — вийшли поляки, коли 13 радикалів свідомо не явилося до голосування. Це одинока громада, де змірилися з собою дві партійні українські лісти і де радикали розчарувалися у своїх силах. Величезна більшість рад громадських в українських громадах остане під політичним впливом УНДО.

Надужиття виборчі є великі. Сфальшовано у численних громадах виборчі лісти, щоби запевнити побіду полякам принайменше у I колі, котре ми з цеї причини у більшости громад стратили, а в мішаних менше свідомих громадах стратили навіть всі кола. Перед у всяких штуках виборчих вели пакавні війти і громадські писарі та польські ксьондзи, особливо мало це місце у Заборах, Баворові, а найбільше у Буцневі, маючи за собою тайну або і явну підтримку у тих махінаціях старостинського виборчого комісара Екгарта, що перед нашими селянами вдавав ніби безстороннього, а в дійсности не хотів бачити ніяких виборчих надужиттів.

У великій більшости громад українських або з українською більшістю (досі — до 29 червня — відбулися вибори в третині громад) ми віднесли повну побіду, за винятком таких громад, де були нечувані виборчі надужиття як Кутківці, Буцнів, або з причини темноти і непорадности, як Смолянка і Скоморохи. У деяких громадах — як Довжанка — перервано вибори тому, що голосування в IV колі було некористне для пакавного війта. Подрібно про це напишемо по остаточнім скінченні виборів.

Проти виборів з правила вносять протести і тільки небогато буде таких рад громадських, що вже тепер зможуть вибрати свою громадську управу. З тим фактом рахується і воєвідський уряд і для приспішення полагоди внесених виборчих протестів виделеговано до помочі самоврядному виділові цілий ряд урядовців з інших виділів. Цікавий є і одинокий досі в повіті протест жінок з Ходачкова Малого. Селяни не ставили з правила жінок до ради громадської (оскільки нам досі відомо тільки в Ігровиці вибрано в IV колі дві жінки), бо і селянки самі цього не дуже домагалися, хоч в четвертому колі мали майже всюди рішучу перевагу.

Тільки в Ходачкові малім жінки маючи около двіста голосів на сто голосів мужчин, виставили свою окрему лісту з самих жінок, котра перепала, бо одержала всего третину всіх голосів — так як половина жінок — і то біднійших — голосувала на лісту самих мужчин. Проти виборів з IV. кола внесли жінки протест, підносячи, що члени виборчої комісії допускалися виборчих неправильностей на шкоду жіночої лісти. Ходачків малий є чисто українське свідоме село, де на 40 радних вийшли самі українці. Вирішення згаданого протесту буде для нас незвичайно цікаве, бо поки що буде це у нас при цих виборах спорадичний, а може й одинокий, випадок. Цікаве з психольоґічного боку й те, що ніодин мужчина не хотів голосувати на „бабську" лісту, а половина жінок і дівчат держала з мужчинами, кажуть, що не все добровільно.

В Тернополі вже розписано вибори до громадської ради міста Тернополя. Четверте коло має голосуючих 14.000 — і голосує в неділю 10. липня в шістьох комісіях; третє коло виборців 4.700 — голосує в неділю 17. липня в трьох комісіях; друге коло — виборців трошки понад 500, голосує у вівторок 19. липня; врешті перше коло — голосуючих близько 600 — голосує в середу 20. липня. Наших голосів у I. колі є близько 20 прц., в II. колі 10 прц., в III. колі близько 40 прц., а в IV. колі близько 25 прц. — Більшости не маємо ніде. Йдуть переговори — досі не покінчені — з жидами. Сіоністи переговорюють з поляками, котрі творять один спільний польський комітет, в справі виборчого компромісу. Поляки оферують українцям 9 мандатів на всіх 48, українці жадають 12. Жиди не створили іще спільного комітету і через те не можна було покінчити передвиборчих переговорів. В IV. колі буде комуністична ліста, очевидно без ніяких виглядів на побіду.

Тернопільський.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру.

Бібрка 1. VII. Воскресеніє.
2. VII. Дні нашого життя.
3. VII. Блакитний лис.
Ходорів 4. VII. Чесна Зузанна.
5. VII. Блакитний лис.
6. VII. Життя Людини. 2—5

Прогулька „Плая" до Гребенова і на Зелемін під пров. Д-ра Старосольського відбудеться в неділю дня 3/7. Збірка о год. 6-ій рано в авлі гол. двірця. Відїзд о 6·20, поворот о 23 (11) в ночі. Ходу 4 години. Іду взяти зі собою. Як що поїде 10 осіб знижка на залізниці. 1—1

Кривіцький Яків з Нового Українського Театру має в Редакції „Діла" лист.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок 10.